



Med utgangspunkt i Adresseavisens arkiv siden det første nummer fredag 3. juli 1967, går journalist ODDVAR VALSTAD vår spennende historie nærmere etter i sømmene.

Slik var det

Borte fra hjemlandet

Norge var det første land i Europa som ettersommen 1946 kunne si hadde løst problemet «displaced persons» – personer som på grunn av krigen var kommet bort fra sine hjemland. Innen kongerikets grenser var det da andre verdenskrig sluttet, 141.000 personer av denne kategori. Nå var antallet skrumpet inn til 1130. 970 polakker og 60 jugoslaver. Resten var folk av ulike andre nasjonaliteter. En hadde et berettiget håp om at iallfall en del av de gjenværende kunne repatrieres ganske snart.

FEN HADDE SATT ned en kommisjon til å ta seg av problemet «displaced persons» for samtlige europeiske land. Forholdene på kontinentet var mange steder uoversiktlig og vanskelig. Derfor var det grunn til å tro at f.eks. resten av polakkene som befant seg her i landet, ville bli her ennå noen tid. Da det var lite hensiktsmessig å ha polakkene samlet i leire hele denne tiden, var det planer om å utplussere dem i arbeidslivet ut over det ganske land. De

Grunnlagt 1767.

Adresseavisen

(Trondhøims Adresseavisens Efterretninger)

Trondhøim, mandag den 24de juni 1946

På avskjedsvisitt i Øy sand og Buvik da 3,200 av „herrefolket“ dro. I august er sistemann avsted

MED «DRANNENSFJORD» i dag dro 3200 tyskere fra Øysand over Buvik avsted til Tyskland. Etter dem er det om lag 4000 tyskere igjen i Trøndelag, de drar om et par ukers tid; og i begynnelsen av august skal alle tyskere være ute av landet. BLANT DE SOM reiste var vel 100 kvinner, hvorav en del norskfødte, nå gift med Fritz'ene. Der til om lag 50 barn. Endelig LAØRENE etter dem er kjøpt av UNRA, og skal brukes til å vedre siden i – Tyskland.



Da denne puljen på 3.200 tyskere, derav 100 kvinner og 50 barn, dro ut fra havna i Buvika 24. juni 1946, var det 4000 tyskere igjen i Trøndelag.

var samlet i to leire i Østfold. En i Trøgstad og en i Askim. Mye tydet også på at de norske myndigheter kunne bli nødt til å ta disse polakkene på hjemstavsrett i Norge. Utenom dem som er nevnt, var det på det tidspunktet ca 700 sivile tyskere tilbake i Norge. De befant seg hovedsaklig internt i leiren Grefsrud ved Holmestrand.

Av de 141.000 «displaced persons» som befant seg i Norge ved frigjøringen, var det 84.000 sovjetborgere. En del var krigsfanger. Andre tvangsarbeidere. Det var 16.000 polakker, 10.000 sivile tyskere og 13.000 tvangsarbeidere av andre nasjonaliteter. Hele 31.000 var folk som hadde tjenestegjort i tyske styrker. Det var Flyktninge- og Fangedirektoratet som fikk i oppgave å ta

seg av dette kompleks av saken, som besto i å samle alle nevnte personer i leire. Sørge for deres forsyninger og velferd, samt få dem transportert hurtigst mulig ut av landet.

De internasjonale retningslinjer som forelå ved krigs avslutningen, var at spørsmålet om repatrieringen måtte utgå imidlertid forholdene i Europa ble mer oversiktlig og rolig. Stort lenger var en i august 1946 fortsatt ikke kommet ad internasjonal vei. I mellomtiden hadde imidlertid Norge selv løst problemet for sitt vedkommende.

Mens de allierte styrker befant seg her i landet, var de behjelpelig med å skaffe transportmidler til veie for hjemføringen. Det viste seg også at de russiske myndigheter stilte seg meget ylvillig til å ta imot den store mengde russere som var her. Alle som kunne betegnes som krigsfanger, kom først ut. Deretter fulgte tvangsarbeiderne. Innen utgangen av året 1945 var alle russere evakuert.

«Displaced persons» fra andre nasjoner ble brakt i småtransporter. Fortrinnsvis med mindre skip. Til havner i Tyskland, Polen eller andre land hvor de kunne bli sendt til sine opprinnelige beboelsessteder.

At disse transporter var alltid var små, sjelden omfattende mer enn 60 - 80 mann, medvirket til at disse flyktninger ikke skapte nevneverdig forsynings- og transportproblem på de steder de ble landsatt. De ble tatt imot, uten at det ble reist prinsipielle innsigelser mot evakueringen fra Norge.

Det var utallige små transportere. Dermed kunne en som nevnt si at problemet måtte sies å være så godt som løst. Mens dette problem fremdeles var et av de viktigste for de fleste andre land i Europa.

110635